

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja L'Z Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania
Špeciálna pedagogika pre vychovávateľov a pedagogických asistentov
v špeciálnych školách a špeciálnych výchovných zariadeniach

PhDr. Helena Hanuljaková

podpis štatutárneho zástupcu

Názov vzdelávacieho programu

Špeciálna pedagogika pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v špeciálnych školách a špeciálnych výchovných zariadeniach

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu

Prijatie nových právnych noriem pre oblasť vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení - zákona č. 317/2009 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhlášky č. 445/2009 Z.z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, dáva predpoklad pre zabezpečenie doplnenia kvalifikácie niektorým skupinám pedagogických zamestnancov. Výraznú skupinu pedagogických zamestnancov v školách a školských zariadeniach pre deti a mládež so zdravotným znevýhodnením a v zariadeniach náhradnej starostlivosti, ktorí nespĺňajú kvalifikačné predpoklady na svoju pedagogickú prácu, sú vychovávatelia a pedagogickí asistenti. Pozícia pedagogického asistenta je pozícia, ktorá sa začala aktívne využívať pri integrovanom vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením a v špecializovaných zariadeniach pre uvedenú skupinu žiakov po nadobudnutí účinnosti Školského zákona a zákona č. 317/2009 Z.z. o pedagogických zamestnancoch. Pre túto kategóriu pedagogických zamestnancov doteraz neboli realizované účelové vzdelávania.

V predchádzajúcom období metodicko-pedagogické centrá realizovali špecializačné kvalifikačné štúdium pre vychovávateľov v spolupráci s Katedrou špeciálnej pedagogiky a Katedrou sociálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Realizácia kvalifikačného štúdia mala pozitívny ohlas v pedagogickej verejnosti.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

Kvalifikačné vzdelávanie

Forma vzdelávania:

Prezenčná

Hlavný cieľ vzdelávacieho programu:

Získať potrebnú kvalifikáciu na výkon činnosti pedagogického zamestnanca vychovávateľa a pedagogického asistenta v zariadeniach na výchovu a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením a v zariadeniach náhradnej starostlivosti.

Pedagogický zamestnanec si doplní kvalifikačný predpoklad pre príslušnú kategóriu a podkategóriu pedagogického zamestnanca v oblasti pedagogiky, psychológie a špeciálnej pedagogiky.

Špecifické ciele vzdelávacieho programu:

Naučiť frekventantov štúdia:

- poznať a využívať pedagogicko-psychologické a špeciálnopedagogické aspekty práce vychovávateľa,

- samostatne riešiť aktuálne výchovné situácie a tvorivo uplatňovať špeciálnopedagogický individuálny prístup pri ich riešení s akceptáciou druhu a stupňa postihnutia detí a mládeže,
- porozumieť výstupom pedagogickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky v spolupráci s poradenskými zariadeniami, školským špeciálnym pedagógom a ostatnými odbornými zamestnancami v škole, v školskom zariadení s výchovno-vzdelávacím programom pre deti alebo žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- podieľať sa na vypracovaní a plnení individuálneho vzdelávacieho alebo výchovného programu, plánu dieťaťa, žiaka so zdravotným znevýhodnením,
- tvorivým spôsobom organizovať výchovný proces v zariadení v ktorom pracuje,
- vypracovať plán činnosti pre prácu skupiny, riadiť činnosť skupiny s ktorou pracuje,
- viesť potrebnú pedagogickú dokumentáciu a zabezpečovať administratívne činnosti pedagogickej činnosti,
- viesť efektívnu komunikáciu so zástupcami pomáhajúcich profesií,
- orientovať sa v sieti poradenských zariadení a zariadení sociálnych služieb,
- aktívne spolupracovať pri realizácii preventívnych programov, ktoré pre školu, zariadenie vyplývajú zo základných pedagogických dokumentov, štátneho a školského vzdelávacieho programu a výchovných programov,
- aktívne zabezpečovať a rozvíjať tvorivé a záujmové činnosti detí, zabezpečovať ich prípravu na vyučovanie.

Obsah a rozsah vzdelávania:

Obsah vzdelávania:

Obsah štúdia bude rozdelený do štyroch vzdelávacích blokov tak, aby bolo zabezpečené dosiahnutie špecifických cieľov vzdelávania. (učebný plán – Príloha A)

I. blok - 40 hodín

Pedagogika (10) - pedagogika ako vedná disciplína, teórie výchovy, pedagogická dokumentácia.

Psychológia (15) – vybrané kapitoly z vývinovej psychológie, sociálna psychológia, pedagogická psychológia.

Sociálna patológia (15) – kriminalita, šikanovanie, patológia rodiny, záškoláctvo, drogová závislosť.

II. blok - 85 hodín

Základy špeciálnej pedagogiky – deti a žiaci so zdravotným znevýhodnením, základná terminológia, kategórie špeciálnej pedagogiky, druhy a typy postihnutí, špeciálnopedagogická diagnostika. Vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením. Poradenské zariadenia. Špecifiká práce s deťmi so zdravotným znevýhodnením. Individuálny výchovný program, plán - tvorba a špecifikácia plánu, program. **Špecifické vývinové poruchy učenia** - základná terminológia. Poruchy čítania a písania - prejavy, reedukačné postupy. Poruchy matematických schopností - prejavy, reedukačné postupy. Poruchy reči a rečového vývinu - prejavy, reedukačné postupy. Vychovávateľ - pomoc žiakovi. **Poruchy emociálnosti a správania** - základná terminológia. Identifikácia a diagnostika porúch emociálnosti a správania. Klasifikácia porúch emociálnosti a správania. Príčiny vzniku porúch emociálnosti a správania. Logické dôsledky. Výchovné postupy v práci s deťmi s poruchami

emocionality a správania.

III. blok - 30 hodín

Sociálna pedagogika - sociálna starostlivosť, sociálnoprávna ochrana detí a mládeže. **Náhradná starostlivosť** v rodinách a rezidenčná výchovná starostlivosť (detské domovy, výchovné a prevýchovné zariadenia). **Poradenstvo** v špeciálnej a sociálnej pedagogike - práca s rodičom, poradenské a terapeutické zariadenia, sieť poradenských zariadení, pomáhajúce profesie.

IV. Blok 85 hodín

Rozvoj sociálnych a komunikačných kompetencií. Základy efektívnej komunikácie v procese výchovy mimo vyučovania. **Využitie špeciálnych výchovných postupov vo výchove mimo vyučovania** podľa jednotlivých druhov postihnutia (výchova hudbou, dramatická výchova, výtvarná výchova, pracovné činnosti, výchova hrou, pohybová výchova).

Práca so skupinou - budovanie skupinovej identity (komunitné prvky vo výchove, vytváranie noriem a zvykov skupiny, tradície a rituály, tímová spolupráca). **Prevenia sociálnopatologických javov** v procese výchovy, prevencia závislostí. Sociálne učenie, metodika prípravy na vyučovanie. Disciplína a sebadisciplína.

Metódy, spôsoby realizácie:

Obsah kvalifikačného vzdelávania bude realizovaný prostredníctvom seminárov, prednášok, využitia zážitkových metód učenia, tvorivých dielní a interaktívnych vyučovacích metód.

Na prezentáciu výstupov (seminárnych prác) určených vzdelávacích okruhov bude využitá forma kolokvia.

Rozsah vzdelávania:

240 hodín

Trvanie

36 mesiacov

Bližšie určenie kategórie alebo podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov

Pedagogickí zamestnanci

Kategória: Vychovávateľ, pedagogický asistent

Podkategória: pedagogický asistent učiteľa, vychovávateľa, majstra odbornej výchovy

Podmienky pre zaradenie uchádzača:

Kvalifikačné predpoklady: úplné stredné vzdelanie.

Administratívne predpoklady:

1. uchádzač sa na vzdelávanie prihlasuje riadne vyplnenou prihláškou na kontinuálne vzdelávanie, ktorú v určenom termíne predloží poskytovateľovi kontinuálneho vzdelávania.
2. Riaditeľ školy, alebo školského zariadenia, na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie.

3. Ak pedagogický zamestnanec nie je v pracovnom pomere, alebo riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi. V tomto prípade overenú kópiu maturitného vysvedčenia.

Požiadavky na ukončovanie:

1. účasť najmenej 80% z celkového rozsahu programu kontinuálneho vzdelávania.
2. Odovzdanie seminárnych prác z uvedených vzdelávacích okruhov: pedagogika, psychológia, sociálna patológia, základy špeciálnej pedagogiky, špecifické vývinové poruchy učenia, poruchy emocionality a správania, sociálna pedagogika, rozvoj sociálnych a komunikačných kompetencií – vypracovanie výchovného programu. Seminárne práce budú verejne prezentované formou kolokvia a uložené u vedúceho štúdia.
3. Odovzdanie písomnej záverečnej práce.

Po ukončení prezenčnej formy štúdia budú mať poslucháči, ktorí splnia požiadavky na ukončenie štúdia, 3 mesiace na vypracovanie záverečnej písomnej práce. V tomto období môžu využiť možnosť individuálnych konzultácií k problematike, ktorá bude predmetom ich záverečnej práce.

Spôsob ukončovania:

Kvalifikačné vzdelávanie sa ukončuje obhajobou písomnej záverečnej práce a záverečnou skúškou pred päťčlennou skúšobnou komisiou.

Rozsah písomnej záverečnej práce na ukončenie kvalifikačného vzdelávania je 20 až 25 strán.

Písomnú záverečnú prácu posudzujú dvaja recenzenti.

Záverečnou skúškou sa rozumie ústne preskúšanie vyžrebovanej témy z obsahu príslušného programu kontinuálneho vzdelávania.

Témy záverečnej skúšky:

Pedagogika

Škola, školské zariadenie a ich funkcie.

Školský systém, školská reforma (školský vzdelávací program, výchovný program).

Podstata výchovy - rola výchovy vo vývoji človeka, personalizácia a socializácia.

Pojmy výchova a vyučovanie.

Pedagogické dokumenty.

Aktivizujúce výučbové metódy.

Metódy pedagogickej diagnostiky a charakteristika zvolenej metódy.

Etapy, princípy výchovného procesu a charakteristika jednotlivých metód výchovy.

Psychológia:

Predmet pedagogickej psychológie

Psychická klíma a komunikácia v triede

Uplatnenie tvorivosti vo výchove

Psychologické otázky výchovy. Rodina a škola v procese výchovy a vzdelávania. Štýly výchovy v rodine.

Výchova dieťaťa v úplnej, neúplnej, disharmonickej rodine. Spolupráca rodiny a školy

Príčiny zlyhávania a neprospievania žiakov

Sociálna patológia

Základné pojmy v sociálnej patológii.

Sociálny problém a sociálna patológia.

Sociálnopatologické javy. Násilie, agresivita, hostilita a kriminalita. Násilie v rodine a v škole.

Drogové závislosti a ich etiológia.

Prevenia a jej význam.

Kriminalita mládeže.

Základy špeciálnej pedagogiky

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Pojem a základné vymedzenie pojmu špeciálna pedagogika.

Základy pedagogiky mentálne postihnutých, zrakovo postihnutých, sluchovo postihnutých, telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených, osôb s narušenou komunikačnou schopnosťou, psychosociálne narušených, viacnásobne postihnutých, detí s vývinovými poruchami učenia, detí s vývinovými poruchami správania, nadaných a talentovaných.

Sústava špeciálnych škôl a zariadení.

Rodinná a inštitucionálna výchova detí so zdravotným znevýhodnením.

Špeciálno-pedagogické poradenstvo.

Špecifiká práce s deťmi s vývinovými poruchami učenia.

Integrované vzdelávanie.

Poruchy emocionality a správania.

Socializačný a výchovný proces.

Princípy tvorby a projektovania výchovného prostredia.

Organizácia a riadenie výchovného procesu v skupinách detí.

Pomáhajúce profesie a systém poradenstva.

Sociálna starostlivosť v systéme výchovy detí.

Sociálne a komunikačné kompetencie

Výchova vo voľnom čase v školskom prostredí a v zariadení náhradnej starostlivosti.

Školské zariadenia: školský klub detí, stredisko záujmovej činnosti, domov mládeže, školy v prírode, školské internáty, zariadenia náhradnej starostlivosti.

Ciele výchovy vo voľnom čase.

Špeciálne výchovné prístupy vo výchove, výchovné programy.

Záujmy a záujmová činnosť vo výchove mimo vyučovania.

Organizácia záujmovej činnosti.

Personálne zabezpečenie:

- Pedagogickí zamestnanci vysokých škôl.
- Pedagogickí a odborní zamestnanci škôl a školských zariadení, zariadení náhradnej starostlivosti, profesionálni zamestnanci neziskových organizácií, ktoré sa zaoberajú podporou náhradnej starostlivosti.
- Učitelia pre kontinuálne vzdelávanie.

Garant vzdelávacieho programu:

Prof. Alica Vančová, CSc., prodekanka pre celoživotné vzdelávanie, vedúca katedry špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Finančné, materiálne a technické zabezpečenie programu:

Predpokladané náklady spojené s realizáciou kvalifikačného vzdelávania:

	Počet hodín	Počet prác	€/hod.	€/1 ZP, AH**	Spolu €
Honoráre pre lektorov (prednášky, semináre, hodnotenie činnosti študujúcich, a pod.)	270		9,-		2430,-
Honoráre pre členov skúšobnej komisie (5 členná komisia – 3 externisti)	36		9,-		324,-
Recenzie záverečných prác (2 recenzie na každú prácu)	300 (6 hod. 1 práca)	25 (300 hodín)		54,-	2700,-
Študijné materiály		1 autorský hárok		200,-	200,-
Spolu:					5654,-

Počet členov v jednej skupine: 25

**záverečná práca, autorský hárok

Náklady spojené s realizáciou vzdelávacieho programu budú hradené z prostriedkov Národného projektu Profesionálneho a kariérového rastu pedagogických zamestnancov, z prostriedkov MPC.

Účastníci vzdelávania budú hradiť náklady spojené s ich účasťou na prednáškach a seminároch kvalifikačného štúdia – cestovné náhrady, náklady spojené s prípravou na ukončenie vzdelávania – účasť na konzultáciách, písanie záverečnej práce, zabezpečenie potrebnej študijnej literatúry.

Materiálne a technické zabezpečenie programu:

K realizácii programu je potrebné zabezpečiť učebňu s potrebným technickým vybavením (PC, projektor), písacie potreby.

Učebné zdroje: (odporúčaná literatúra)

Učebné zdroje budú poskytované účastníkom vzdelávania odbornými lektormi počas realizácie vzdelávania bezplatne.

Odporúčaná literatúra:

1. Bakošová, Z. 2005. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: STIMUL, 2005. 219 s.
2. Fülöpová, E. 2006. Výchova k tvorivosti. Bratislava : Nová práca, ISBN 80-88929-82-2.
3. Horňáková, M. 1999. Liečebná pedagogika. Bratislava : Vzdelávacia nadácia Jána Husa. 187 s.
4. Majzlanová, K., Škoviera, A., Fudaly, P. 2004: Špeciálna dramatická výchova v sociálnej a špeciálnej pedagogike. Bratislava : Humanitas. ISBN 80-968053-9-8
5. Masariková, A. 2005: Rozvojové a inovatívne programy edukácie vo voľnom čase. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Pedagogická fakulta.
6. Ondrejko, P.: Úvod do sociológie výchovy. Bratislava : Veda, 1998.
7. Průcha, J. 2000. Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru. Praha : Portál, 265 s. ISBN 80-7178-399-4
8. Svetlíková, J. 2000. Výchova hrou. Bratislava : Humanitas, ISBN 80-968053-2-0
9. Svetlíková, J. 2005. Hra vo výchove emocionálne a sociálne narušených detí. Bratislava : Lingos, ISBN 80-89113-23-0
10. Šimanovský, Z.: Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, v sociální a klinické praxi, Praha : Portál, 1998.
11. Škoviera, A.: Desaf' dilem náhradnej výchovy. Bratislava : Nová práca, 2005.
12. Škoviera, A.: Trendy náhradnej výchovy. Bratislava : MPC 2007.
13. Vagnerová, M.: Vývojová psychologie. Praha : Portál, 2000.
14. Vančová, A.: Pedagogika viacnásobne postihnutých. Bratislava : Sapientia, 2002.
15. Vančová, A.: Základy pedagogiky mentálne postihnutých. Bratislava : Sapientia, 2005.
16. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika – terminologický a výkladový slovník. Bratislava : SPN, 1994. ISBN 80-08-01217-X
17. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 2.ročník SOŠ. Bratislava : SPN, 2000.
18. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 3.ročník SOŠ. Bratislava : SPN, 2001.
19. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 4.ročník SOŠ. Bratislava : SPN, 2003.
20. Vašek, Š.: Základy špeciálnej pedagogiky. Bratislava : Sapientia, 4. doplnené vydanie, 2008. ISBN 978-80-89229-11-6
21. Zákon o školských zariadeniach 279/1993 Z.z.
22. Zákon o sociálno-právnej ochrane a sociálnej kuratele 305/2005 Z.z.
23. Zelina, M. 2004. Teórie výchovy, hľadanie dobra. Bratislava : SPN. ISBN 80-10-00456-1
24. Zelina, M.: Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa. Bratislava : IRIS, 1995.
25. Zelinková, O.: Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X, 207s.
26. Dohovor o právach dieťaťa. Zbierka zákonov SR č.1014/1991 Zb.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Navrhovaný počet kreditov:

Za absolvovanie kvalifikačného vzdelávania sa kredity nepriznávajú.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Príloha – učebný plán

Učebný plán kvalifikačného štúdia pre vychovávateľov a pedagogických asistentov
v špeciálnych školách a špeciálnych výchovných zariadeniach

Blok štúdia	Tematický okruh	počet hodín	obsah	počet hodín
I. (40 hodín)	Pedagogika	10	Pedagogika ako veda	2
			Štruktúra a obsah pedagogiky	2
			Teórie výchovy	4
			Pedagogická dokumentácia	2
	Psychológia	15	Psychológia ako veda	1
			Základná terminológia	2
			Vybrané kapitoly vývinovej psychológie	3
			Sociálna psychológia	5
			Základy pedagogickej psychológie	4
	Sociálna patológia	15	Základná terminológia	3
			Kriminalita	2
			Šikanovanie	2
			Patológia rodiny	3
			Záškolačstvo	3
			Drogová závislosť	2
II. (85 hodín)	Základy špeciálnej pedagogiky (ŠP)	45	Deti so zdravotným znevýhodnením	2
			Základná terminológia, kategórie ŠP	8
			Druhy a typy postihnutia	10
			Špeciálnopedagogická diagnostika	6
			Vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením	4
			Poradenské zariadenia	4

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

			Špecifiká práce s deťmi so zdravotným znevýhodnením	6
			Individuálny výchovný program, plán - tvorba a špecifikácia plánu, programu	5
	Špecifické vývinové poruchy učenia	20	Základná terminológia	3
			Poruchy čítania a písania - prejavy, reedukačné postupy	5
			Poruchy matematických schopností - prejavy, reedukačné postupy	5
			Poruchy reči a rečového vývinu - prejavy, reedukačné postupy	3
			Vychovávateľ - pomoc žiakovi	4
	Poruchy emocionality a správania	20	Základná terminológia	2
			Identifikácia a diagnostika porúch	3
			Klasifikácia porúch emocionality a správania	2
			Príčiny vzniku porúch emocionality a správania	2
			Logické dôsledky	2
			Výchovné postupy v práci s deťmi s poruchami emocionality a správania	9
III. (30 hodín)	Sociálna pedagogika	5	Sociálna starostlivosť	5
		15	Základné právne normy sociálnej starostlivosti	3
			Náhradná starostlivosť - v rodinách, rezidenčná starostlivosť	12
		10	Poradenstvo v špeciálnej pedagogike	5
			Poradenstvo v sociálnej pedagogike	5
IV. (85 hodín)	Rozvoj sociálnych a komunikačných kompetencií	15	Efektívna komunikácia vo výchove	15
		5	Pomáhajúce profesie vo výchove	5

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

		35	Špeciálne výchovné postupy vo výchove mimo vyučovania	5
			Výchova hudbou	5
			Výchova hrou	5
			Dramatická výchova	5
			Pracovné činnosti	5
			Výtvarná výchova	5
			Pohybová výchova	5
		25	Práca so skupinou	5
			Dynamika skupiny	5
			Tímová spolupráca	7
			Komunitné prvky vo výchove	3
			Tradície a rituály vo výchove	5
		5	Prevenia sociálnopatologických javov	2
			Disciplína	1
			Sebadisciplína	2
Spolu:		240		240